

M

Kertomus haudo- y. m. tutkimuksistaani kesällä
1887. I.

Laitilan raittiushuoneen maki.

Lähellä Laitilan kirkkoa itäkaakkoon
jään ^{luta} (on) hiikkasorainen maki, jonka länsi-
luoteinen osa on talollisen Martin-Eeron maata,
itäkaakkoinen taas pappilan maata. Väli-
aita on johdettu suoraa poikki mäen, jonka
juurelle luoteiseen jään pitäjän kansakoulu
on rakennettu. Lähellä aitaa, tämän länsi-
puolella on mäen kuffkulalla Martin-Eeron
tuulimylly ja tämän luoteispuolella ^{ja itäpuolella} viisi
pientä hautakumpua, joista läntisimmän
maisteri Hj. Appelgren kesällä 1886 tutki.
Itäisimmän mainituista kummuista, joka
on lähin tuulimyllyä ja vain 3 metteriä aivan
länsipuolella tutkin kaivatin, koska se oli
aivan lähellä tutkittavaani alaa. Kumpu
oli 45 metteriä laaja ja lähes puoli met-
teriä korkea. Sen keskikohta oli kuten
kivivareissa tavallista, kuopalleen. ~~Keskusta~~
Kumpu oli ^{muuten} (ulkoo) maatummuu näköinen,
nurmellunut ja kasvoi kalajia, vaan pintamaan

alla oli pari kerrosta yhtäläisiä kiviä
kuin kivivareissa, kivikerrokset olivat
selvimmat kummuun pohjoispuolella, jossa
myös kivien alla oli mustempi maa ja
enemmän hiltta kuin muualla, Muuten
pitte ^(kivien alla oleva)
oli ollut tumma maakerros melkein yllänsi
kivien alla ja ^{oli} ~~kuin~~ tumma maakerros
alla liikkuttamaton ^{toimen} ~~mä~~ ~~hisoran~~ ~~paitei~~ ~~kum-~~
~~man keskikohtalla jötensäkin mäen juuresta~~
mukaan paitai kummuun keskikohtalla,
jossa tuntui olevan syvennyksiä sorassa.

Lahella ennen mainittuja viittä hauta-
kumpua, jotka kaikki ovat väliaidan länsi-
puolella ja keskikohtallaan kuopallaan, oli
aidan kohdalla ja suurimmaksi osaksi tämän
itäpuolella ~~edellä~~ noin 4½ metteriä laaja
kumpu, joka ei ollut keuhkelta kuopallaan ja
süs ulkomuodoltaan päättäen vielä turme-
lematta, ryötämättä jäänyt. Kummuissa
oli noin 10 senttimeterein paksuisen murma-
kerroksen alla osittain kaksi, osittain vain
yksi kerros pääntekoisia kiviä, keskellä
kumpua oli alimman kivikerroksen tasalla

noin 4 senttimettrinä paksu punertava
 kivilaaka, pisinimmän ulotukseen suu-
 kaan puoli metteria pitkä; kivien terävä
 kulma oli suoraan etelään päin ja sen päällä
 olivat 1-4 merkityt esineet sekä näiden vä-
 lillä iso kasa poltettuja luuta; esineiden
 ja luuden päällä oli toinen punertava
 kivilaaka, edellistä vähän pienempi; luut
 ja alimmainen laaka ovat musseissa.
 Kummassa oli vielä joitain hiltä ja lähes 8 senti-
 metteria pitkiä pronssisia pihdit, jotka kum-
 minkin olivat lähempänä maanpintaa kuin
 edellä mainitut esineet.

Väliseinä ^{kaakkoispuolella oleva}

Maan harjanne ja vinttien yläosat
 (etupäässä eteläänpäin) olivat muromittuneena
 kivikkona, jossa ainakin harva kivi oli suurempi kuin
 sitä sitä mies voisi kantaa. Tästä kivikkomaasta,
 joka ulottui ^{vähän} muutamia sylvä raitti maalle rakennus-
 netun raittihuoneen kaakkoispuolelle, löytyi
 löydettiin kaivauksessa paikkoittain runsaammin pai-

1) Numerot merkitsivät:

1. Pormukautapainen, spiraalin kiertetty pronssilanka.
2. Kaksi noin 10 senttimettrinä pitkää pyöreätä pronssivarresta,
 jotka ehkä ovat oxia kaulareuhaista.
3. Pronssinen kaarisolki.
4. Veitsi, jonka tahttanut kärki oli länteen päin asettuna,
 205 mm. pitkä.

koittain vähemmän muinaiskaluja, Esineet
^(kulttomun sekaisessa ojaakerroksessa)
olivat ~~erittäin~~ ^{erittäin} enimmäkseen noin 15 à 20
senttimetlerin syvyydessä maikuttajien pienien
kivien välissä ^{tiäessä} useasti pottettujen lausirpalei-
den ohella. Esineiden asemasta maassa ja
muistakin seikoista voinen varmuudella
päättää, että tuo nurmettunut kiviäkö, josta
muinaiskalut löydettiin, on mekkien kokonaisen
aartekäiväjien tai muiden mullittama.
Raittihuoneen maasta, jonka tutkimiseen
käytettiin noin 80 päivätystä, saatiin seuraav-
at määrät muinaiskaluja:

(katso luetteloa).

Löydettyjen esineiden muodoista voinen
päättää, että maki on ollut useampia
vuosisatoja hautausmaana. Vanhimmat
hautat ovat nähtävästi nuo väliaikain lami-
luoteisella puolella olevat kummut. Niistä
on hautausmaa vähitellen levinnyt itään
ja kaakkoon jän ensin pitkin maan
harjannetta ja sitten pitkin etelärinneä.
Hautausmaan luoteisessa osassa löydettiin
nimittäin etupäässä semmoisia esineitä,

joita tavallisesti luetaan joko varhempaan
tai keskimmäiseen rautakauteseen, keäk-
kiossa osassa taas ja yleiseen etelä-rin-
teestä löydettiin myöhemmän rautakaa-
den muotoja. Noin keskellä hautausmaata
etelärinteen yläosassa oli maisteri Ap-
pelgrin löytänyt kaksi itämaista hopea-
rahaa.

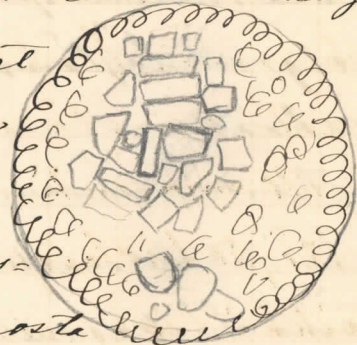
Hautausmaan alapuolella etelään ja itään-
päin on nurmottunut maa pulvasta hiiekkaa.
Tämä hiiekanurmi gräättyy toisella puolella
loivaan äyräseen, joka laskee alas maan
ympäri olemaan juttoon. Kümmei mair-
nitassa äyräessä on ^{rinnettä alas päin} iso joukko suikkalai-
sia syvennyksiä, noin sylen pituisia tai
enemmänkin. Näistä syvennyksistä tut-
kin kymmenkunnan. Attulas Useimmissa
on löytänyt mitään mainittavaa. Muu-
tamissa oli nurmen alla syvennyksen ylä-
ja keskiosassa hilensekaista mustaa
maata ohut kerros. — Koska useimmat sy-
vennykset ovat ^{sen alan} ulkopuolella, sitä jota aietaan
muutoshaksi tasoitaa, jätin enimmäkseen niistä tutkimatta.

Kappalaisen puttonmäki.
Kolmenneskai ~~tiivitemmä~~

Noin puoli kilometteriä Raittiushuo-
nin maasta pohjoiseen on Kappalaisen
puolella kaakkoon viettävä mäkirinne,
jossa on pari pientä pyöräätä, nurmet,
tunutta kumpua, joista selvemmin ~~tut~~
kaivatin. Se on noin 5 metteriä laaja
ja puoli korkea. Kehäkivet
ovat jotinsakin ~~selvään~~
säännöllisesti kehään
asetetut ja on niistä kes-
kseen päin kaksi kiirikerrosta
ledottu. Kummun keskellä ja tästä poh-
joiseen päin oli noin 20 senttimeterein
syvyydessä nurmen, soran ja pienempien
kivien alla kivilaakoja, enimmäkseen
punnertavia, asetettu siihen laajaan, kuin
kuva osoittaa. Näiden laakojen alla
oli ^{aiwan} ohut hienohuilinen maakerros
koekemattoman mäkisoran päällä.

Varer Loukasteen mellaää.

Noin pari kilometteriä Loukasteen kylästä
Kalliolla Loukasteen kylän metissä, pari
kilometriä kylästä Waimaroon vievän

Sen varrella, tämän vasemman puolella
oli vähen jälle metterin korkuinen ja noin
kandokseen metterinä laaja kivivaree, jonka
kehäkivet, erittäinkin sitäpuolella olivat suuret
ja säännöttäisesti laadut. Kosk Hiekan lan-
teunpäin keuhkeita oli tuo tavallinen hugga.
Jotenshin tarkkaan varesen keuhkeita oli
isoista kivistä hyvin laadittu arkku, joka
oli 170 ~~mm~~ senttimetterinä pitkä, 60 leveä kes-
keltä, 50 luoteispuolelta ja 45 kaakkoispuolelta,
kaikki sisäpuolelta mitattuna. Arkun
sisällä kalliolla oli ollut kerron hienon fe-
kaalista maata ja luoteisessa puoliskossa
myös hienoa pottettua lumsoraa. Arkun
kehäkivien välistä ^(löydettiin) ~~oli~~ myös kaksi vähen
avonainta, ^{6 mm. leajaa} pronssipurkin palaa. Arkku oli
nähtävästi ollut katettuna ohuilla puna-
tavilla kivilaa'illa, jotka olivat painuneet
~~siis~~ rikki ja arkun sisään. Näiden laa-
kojen jälle löydettiin kättunut rautai-
nen rengas, tulen turmeloma pronssisii-
nen osa ja noin 140 mm. pitkä, särkyneet
veitosenrauta, kivikummunalta, varesen

arkun ulkopuolelta löydettyä vielä eri
paikoista: jyttyrä kolmekulmaista pronssi-
lankaa, joka luultavasti on ollut soimus,
pronssinen kaerisolki, 39 mm. pitkä, jonka
rautainen palju oli taivutunut, ja ~~kuusi~~
pieni pivosenkengän muotoinen rau-
tainen solki, josta palju ja toinen spiraali-
päätte olivat joissa. Näitä paitsi löydet-
tiin kummin pohjasta arkun ulkopuolelta
eläimien luista useista paikoista enim-
mäkseen arkun eteläpuolelta, joista ymmä-
rmissä seikoista on musein luettelossa tar-
kempia tietoja. — Tämän varren kaakoi-
sella puolella, aivan tien vieressä, oli toi-
nen pikkuinen, ~~varsi~~ mullistettu varsi,
jota en tutkinut.

Koukulan kylän rühimäki.

Mullaa nostassa mainitun talon
rühen valikatolla oli löydetty pari ranneren-
gasta y. m. vierestä kivikkomaasta. Tuosta
löydöstä oli säilynyt vain yksi rannerengas,
jotka museun lunastin. ~~Pää~~ Työmieheni
paikalle käydessäni huomasin, että tässä

(Jtk, ks. Uusikiikko, T. 1)

arvattavasti on ollut joku pieni kumpu,
ehkä yhtä suota kuin tuo asken mai-
nitti kappalaisen pellonmaalla, Kum-
pu oli kumminkin jo täydelleen hävitetty,
eikä ollut muuta merkkiä jägellä kuin
kasa punertavia kivilaaksoja hieken-
sekaudessa maassa, koska paikalla
ollessani sattui tulemaan rankka sade,
en ruvennut paikkaa tarkemmin tut-
kimaan.

alku, k. Laitila

Pärkön

Uusikirjko.

Kalmista Pärkön talon luona.

Kesällä 1884 oli eräs työmies perates-
saan rekoolimaata Pärkön talolle löy-
tänyt ison joukon muinaiskaluja, jotka
Yhtiöistön kokouksiin lunastettiin, Se-
uraavana kesänä löydettiin mainitun talon
isäntä uudispeittoa kylväessään rekoolin
vierestä miekkoja, keihäitä, solkia y. m. Kun
tämä löydöstä kuulin Laitilassa kerrottavan,
kävin paikkaa löytoa katsomassa, Taloon tultuani
kertoi isäntä hakemensa muinaiskaluja myös-
kin ~~ma~~ toisella pellolla olevista kummuista
saadaksen mitä sen verran, että kaunattaisi

Helsinkiin lähettää, ~~Ennen~~ Tuom. kuultu-
arvelin ensin velvollisuudekseni noetta
kanteen isäntää vastaan muinaisjään-
näksien kaaskaamisesta, vaan koska
kumminkin johon huomasin, että mies
oli työssä teknyt kiltämättä sitä miksi-
kään rikokseksi, ~~lupa~~ luovuin kohta
luosta tuumasta. Löydettiin (iso yksiteräinen
miekkä, kaksiteräinen miekkä, miekan säi-
län osa, ~~kuusi~~ keihään vautaa, 5 veistä,
rautainen kilvenkupura, rauta-aseen kaski-
puoli, 2 naulaa, silmukkepäinen sauti, 2 rau-
tarengasta, jotka luultavasti ovat osia luolain-
raudoista, 2 rautaista solkea, 2 hevosenken-
gän muotoista pronssisolkea, 3 pronssista teh-
tyä, pyörästä kupurasolkea, pronssinen
kaarisolki, 4 pronssista saunserengasta
tai osaa semmoisesta, pyörä pronssivaras,
pronssinen soorus, osia lamalaisesta ja
kulmikkaan kivihelmen pala) on kum-
minkaan maksanut enempää kuin 10 mark-
kaa, — Kun sittemmin työmiskineni
Kävin Parkon mäkeä kaivamassa, löydettiin
yhdeksä päivää pienestä kivikosta lähellä

mainittua verkkoja seuraavat määrät muinais-
kaluja:

Pronssi- tai rautaesineitä:

Sormuksia tai osia sormuksista	36 kappaletta ehkä 24 sormuksesta
Ruuserenkaita tai osia ruuserenkeistä	11 " " 6 ruuserenkeistä
Kupurasolkeja	6 "
Soljenpalkkimia	2 "
Hevosenkengänmuotoisia solkeja	5 "
Helyjä	3 "
Helmiä	3 "
Ketjunosia	15 " ehkä 10 ketjusta.
Haskilangasta tehtyjä kierrospurkkien jalasia	70 " 19 jalkasta
Kaularenkkaan (?) osa	1 "
Tupen (?) silauksen osia	10 " ehkä 6 tupesta.
Renkaita tai osia niistä	10 " " 7 renkeistä
Avain	1 "
Sainomittia	1 "
Levyä palasia	4 "
Pronssilangan palasia	5 "
Pronssirinnan palasia	2 "
Sulautta pronssimohkalaita	7 "
Yhteensä pronssiesineitä - 199 "	
<u>Pronssi- ja raudasta tehtyjä esineitä</u>	
Ketjun osia	14 kappaletta ehkä 4 ketjusta

Rautaisia esineitä.

Mieken kärke	1 kappale
" kahvanponat	1 "
Kilvenkypura	1 "
Kiehas	1 "
Muolenkärke	1 "
Verttia	6 "
Lippi	1 "
Neuloja	2 "
Nüttänsenuloja	20 "
Muita nautoja	8 "
Ketjun palasia	2 "
Hevoskenjennustoinen folki	1 "
Solkien palkkimia	3 "
Rautaverstaita, pieniä	3 "
Prensso	1 "
Levyn palasia	6 "
Rautalangon pala	1 "
Muita nautoja	6 "
	<hr/>
	Yhteensä nautoja - 65 "

Esineitä lasista ja kivistä.

Lasihelmejä	50 kappa
Kovasiinia	3

Pitä ei lömsiöitä	_____	4
Omituinen kivi	_____	1
	<u>_____</u>	<u>Yhteensä - 58.</u>

Saviaastiainpalasia _____ 1951 kapp.

Sis löydettiin kaikkiaan Parkon talon luota

Pronssi ^{esineitä tai niiden} ~~talon raskas esineitä~~ ~~kläofia~~ - 199

Pronssia ja raudasta tehtyjä esineiden " - 14

Rautaisia esineitä tai niiden osia _____ 65

Esineitä lalista ja kivistä _____ 58

Saviaastiainpalasia _____ 1951

ei kaikkiaan - 2287 kapp.

Nämä esineet ovat enimmäkseen yhtä laatua kuin Laitilan Raittius^{huoneen}ma-
 rminista haudoista saadut ja siis Suo-
 men myöhempään rautakautteen lu-
 ettavat. Kivet, joiden valista esineet
 löydettiin olivat yleiseen tuntuunasti
 suuremmat kuin Raittiushuoneessa-
 ssaan. Mailla on nähtävästi ollut yhä
 käläisiä ja suurempiaakin hautakun-
nuja kuin Raittiushuoneen mailla,
 vaikka kaikki muut paitsi yksi ovat hä-
 vitetyt. Tus välttämättä jätillä oleva on kuin

aivan kaivettun kohdan vieressä. Seitse-
män vieraammishen kuullessa sanoin
^{talon} isännälle, että sitä saa kaivella tai
muuton hävittää.

Vareet Pärköin talon lounaisella puolella.

Samalla kertaa kun kaivattiin Pärköin
talon luona olevaa kalmistoa, kävin
~~myös~~ tarkastamassa myös ^{talon kirkon puolella olevia} muita kum-
juja eli vareita, joista isäntä sanoi ~~peron-~~
~~nen~~ ~~perhe~~ ~~muinais~~ kaluja hake-
neensa. Toista kumpua, joka oli noin 10 all
mettleriä pitkä, 8 leveä ja lähes 1 met-
teri korkea, perkasin vähän ~~kerkikohdasta~~
isännän ~~omien~~ ^{kirkkokohdasta} tekemän loven ~~vierestä~~
ja siitä vähän ~~lounais~~ ^{itään} päin olevaan ison
Silmäkiven välistä. Tästä löysin ~~pu-~~
~~romertavien~~ kivilaakojen, suomaksien tapaan
ladottujen) alta ja läheltä Silmäkiven
juurta poltettuja luisipalaita, ^{palan} ~~osaa~~
~~joitakin~~ luiseita esineitä ja pieniä ruostu-
neita rautapalasia, joista yksi nähtävästi
oli osa keihäänraudasta, muutamat osia
kilvenkypurasta, yksi oraula ja yksi ohka

voitteen ~~suota~~ suota. Kun aika oli väkissä,
en kumpua sen tarkemmin tutkinut, vaan
tulkkojen kohta isännänkin liikemat arskot.
Toinen isännän perkaama kumpu oli vasta
mainittuista väkän länteen päin ja ehkä
saman kokoinen kuin tämä. Molemmat kum-
mut olivat varaten isoista kivistä laadotut
ja jimmaltaan ainakin osaksi nurmettu-
neet.

Kalmistoista Laitilan raittiushuoneen
mäessä ja Pärkän talon luona ynnä
vareista Toukasteen metsässä ja Pärkän
pellolla on tarkempia listoja saatavana
musein luettelosta.

Kunnat Paimion kappalaisen virka-
talon kuuluvalla koskenmüttyllä.

Näistä kunnista jätin jo syksyllä
1887 erityisen kertomuksen kommis-
sionille.

Hütentarhat eli varret Penimäellä
& Paimiossa.

S. Björck kertoo kirjoituksessaan "Muinais-
muistoja Pärkän kihlakunnasta" (Muinais-
muistoyhdistyksen aikakauskirja VIII) siv. 32, että

"Halkilahdesta $\frac{1}{2}$ viirtaa päin kakoa Penimäksen
kuuluvalla vuorella on kaksi kütteen tarhaa. Ne
ovat kootut mihien kannettavista kivistä
ympyrän muotoiselle asemalle. Suurempi
niistä on ~~2~~ noin 18 syltä ympärimitaten ja päin
kynnärän korkuinen. Toinen on vähän pienempi.

Suuremman näistä, jotka ei kumminkaan
ollut muuta kuin noin 8 metteriä
läpimitaten ja metteriä korkuinen,
tutkin. Tarha, josta jonka
keuhakivet y. m. ovat löydetty
viereissä ~~ma~~ maamaltaan
murkityt, oli kovasti
mullistettu ja lähellä
keuhakohetta vähän enem-

män kuin neljän metteriä laajuudelta
pohjaan myöten perattu, kallio, jonka
päälle tarha oli ladottu, oli tavattoman
epätasainen, etenkin pohjoispäässä,
vaan myös eteläpäässä, Tarhan pohjalla
ei löytynyt mitään mainittavaa, kuin
muutamia ~~jotko~~ palamattonia eläinten
luuta, jotka luultavasti ovat myöhemmin
kivien läpi pohjaan valuneet, lähellä

Lappi
Bromer

Schmidt 1887

3.

M. T.

492

1888

9 2548

Laitilan raittihuoneen mäki.

Lähellä Laitilan kirkkoa, kaakkoon päin siitä, on hiekkasorainen mäki, jonka länsipuoleinen osa on talollisen Martin-Eron maata, itäkaakkoisen taas pappilan maata. Väliäitä on johdettu suoraa, poikki mäen, jonka juurelle luoteiseen päin pitäjän kansakoulu on rakennettu. Lähellä aitaa, tämän länsipuolella on mäen kukkulalla Martin-Eron tuulimylly ja tämän luoteis- ja eteläpuolella viisi pientä hautakumpua, joista läntisimmän Maisteri Hj. Appelgren kesällä 1886 tutki.

Itäisimmän mainituista kummuista, joka on lähin tuulimyllyä ja vain 3 meet-
teria" aidan länsipuolella, kaivatin, koska se oli aivan lähellä tutkittavaani alaa. Kumpu oli 5 meetteria" laaja ja lähes puoliksi meetteria" korkea. Sen keskikohta oli,

kumpu 9

4.
kuten kivivareissa tavallista, kuopallaan.
Kumpu oli muuten ulkoa maakummun
näköinen, nurmettunut ja kasvoi katajia,
vaan pintamaan alla oli pari kerrosta yhtä-
läisiä kiviä kuin kivivareissa. Kivikerrokset
olivat selvimmät kummun pohjoispuolella,
jossa myös kivien alla oli mustempia maa-
ja enemmän hiiltä kuin muualla. Muuten
peitti kivien alla oleva ohut, tumma maa-
kerros melkein yltänsä liikuttamattoman
mäkisoran jätensäkin mäen-pinnan mukaan
paitsi kummun keskikohdalla, jossa tuntui
olevan syvennys sorassa. **V** Lähellä ennen maini-
tettuja viittä hautakumpua, jotka kaikki
ovat väliaidan länsipuolella ja keskikohdal-
taan kuopallaan, oli aidan kohdalla ja suu-
rimmaksi osaksi tämän itäpuolella noin 4½
metteria laaja kumpu, joka ei ollut keskeltä
kuopallaan ja siis ulkomuodostakin päät-
en vielä turmelematta, ryöstämättä jäänyt.
Kummussa oli noin 10 senttimetterin paksuisen
nurmikerroksen alla osittain kaksi, osittain vain
yksi kerros päänsäköisiä kiviä. Keskeellä kum-
pua oli alimman kivikerroksen tasalla noin 4

Kumpu b

sentimeettriä" paksu punertava
 kiivilaaka, pisimmän ulotuksen mut-
 kaan puoli metettä" pitkä; kivon teräviä
 kulma oli suoraan etelään päin ja sen päällä
 olivat 1-4 merkityt esineet sekä näiden välit-
 lä iso kasa poltettuja luuta; esineiden
 ja luuden päällä oli toinen punertava kivi-
 laaka, edellistä vähän pienempi; luut ja alim-
 mainen laaka ovat muscissa. Kummussa
 oli vielä paitsi hiiltä lähes 8 senttimeettriä
 pitkät pronssiset pihdit, jotka kumoninkin oli-
 vat lähempänä maanpintaa kuin edellä mai-
 nitut esineet.

Välialueen kaakkoispuolella oleva mäen har-
 janne ja rinteiden yläosat / etupäässä etelään-
 päin / olivat nurmettuneena kivikkona, jossa
ani harva kivi oli suurempi kuin että sitä

Numerot merkitsevät:

- 1) Formuksentapainen, spiraalin kierretty pronssilanka.
- 2) Kaksi noin 10 senttimeettriä pitkä pyöreä pronssi-
 varrausta, jotka ehkä ovat osia kaularenkaasta.
- 3) Pronssinen kaarisolki.
- 4) Veitsi, jonka taittonut kärki oli lanteen
 päin asetettu, 205 mm. pitkä.

6.
 miss voisi kantaa; Tästä kivikko-maasta, joka ulottui vielä muutamia sylvä mälle rakennetun raittihuoneen kaakkoispuolelle, löydettiin kaivaessa paikoittain runsaammin, paikoittain vähemmän muinaiskaluja. Esineet olivat enim- mäkseen hiilittömän sekaisessa maakerroksessa noin 15 a 20 senttimetterin syvyydessä mainittu- jen pienien kivien välissä tai alla ja useas- ti poltettujen luusirpaleiden ohella. Esineiden asemasta maassa ja muistakin seikoista voinee varmuudella päätellä, että tuo nurmettunut kivikko, josta muinaiskalut löydettiin, on melkein kokonaan aartenkai- vajien tai muiden mullistama. Raittius- huoneen mäestä, jonka tutkimiseen käy- tettiin noin 80 päivätöitä, saatiin seuraavat määrät muinaiskaluja:

Pronei- tahi vaskiesineitä.

Sormuksia tahi osia sormuksista	— 153 kapp.	— 100 sormusta
Rannerenkaite " " niistä	— 81 " —	— 52 renkaasta
Kaularenkaan(?) osia	— 21 " —	— 16 "
Kaarisolkeja tahi osia niistä	— 27 " —	— 24 soljasta
Pyöreitä kupurasolkij " " "	— 25 " —	— 20 "
Flora-kujuunmuot. solkeja " " "	— 23 " —	— 20 "
		330 " —

Muita solkeja	_____	6 kapp.	6 solkeista
Soljin palkkimia	_____	10 "	10 "
Vyöfolkeja ja vaskeja	_____	33 "	21 " tainmukasta
Ketjunhennattimien osia	_____	4 "	4 "
Ketjunosia	_____	194 "	86 ketjusta läkkipaikkaista
Helyjä	_____	22 "	16 helystä
Helmiä	_____	29 "	29 helmeistä

Uukilangaista keltujen kierrospuit-

Kierron palasia (viettäiden osuuksista)	_____	571 "	144 paikkaista
Renkaita ja osia jimmoinista	_____	38 "	26 osuudesta
Viitteen ja tupen silojen osia	_____	37 "	24 paikkaista
Hihnanjakaja	_____	1 "	1 "
Pihori	_____	1 "	1 "
Svaimia	_____	2 "	2 "
Neuloja	_____	2 "	2 "
Painoluoti	_____	1 "	1 "
Leveysiä	_____	54 "	28 "
Sulaneita pronssiinohkaleita	_____	314.	
Muita pronssiipalasia	_____	66 "	56 "
Vaskiraha	_____	1 "	1 "

Summa pronssikappaleita 1716

Rautaisia osineita.

Mittikoja tahi osia niistä — 17 kapp. 14 paikkaista.

Kiikäänrautoja tahi niiden osia	—	15 kapp.	13 pöytä
Nuolen teriä	_____	7 "	7 "
Tikari	_____	1 "	1 "
Veitsiä tahi niiden osia	—	35 "	32 "
Kilvankupuroita tahi " "	_____	6 "	4 "
Vihate	_____	1 "	1 "
Neula	_____	1 "	1 "
Keritsimiä tahi niiden osia	—	5 "	5 "
Kuolainrautoja " " "	_____	3 "	3 "
Pihdit	_____	1 "	1 "
Hevoskenkänmuotoinen solkki	—	1 "	1 "
Vyösolkkeja	_____	2 "	2 "
Solkin paskimia	_____	23 "	23 "
Nappi	_____	1 "	1 "
Korvarunkaan osia	_____	2 "	1 "
Runkaita	_____	3 "	3 "
Hevoskenkiä	_____	2 "	2 "
Kuontalopuikkoja (?)	_____	2 "	2 "
Tulirautoja	_____	2 "	2 "
Leveysiä	_____	26 "	20 "
Nättäurautoja	_____	60 "	
Muita rautanautoja	_____	15 "	
" rautaesineitä tahi niiden osia	—	30	
		<hr/>	
		Summa rautaisia esineitä 262	

Pyörä hopealevy	1 kapp. 1 pait.
Lasi-tahi mosaiikkikelmiä	282 "
Lasilevyjä	2 " 1 "
Uorikristalli	1 " 1 "
Pitä eli linsioita	5 " 4 "
Kovasiemen palasia	7 " 5 "
Muita outoja kiviä	12 " 10 "
Luisia värthänän pyöriä (?)	4 " 4 "
Puu esineen pala	1 " 1 "
Saviastian palasia	4546 "

Summa kappaleita - 6839.

Musein luetteloon ovat saviastian palaset merkityt löytöpaikkojensa mukaan, vaan muut esineet ovat laetuna ja löytöpaikkojen mukaan jaetut 873 numeroon.

Löydettyjen esineiden muodoista voinee päätellä, että mäki on ollut useampia vuosisatoja hautausmaana. Tanhimmat haudat ovat nähtävästi nuo väliaidan länsiluoteisella puolella olevat kummut. Niistä on hautausmaa vähitellen levinnyt

itään ja kaakkoon päin ensin pitkin mäen harjannetta ja sitten pitkin etelärinnettä. Hautausmaan luoteisessa osassa löydettiin nimittäin etupäässä semmoisia esineitä, joita tavallisesti luetaan joko vanhempaan tai keskimäiseen rautakautta, kaakkoisessa osassa taas ja yleiseen etelärinteestä löydettiin myöhemmän rautakauden muotoja. Noin keskellä hautausmaata etelärinteen yläosassa oli maisteri Appelgren löytänyt kaksi itämaista hopearahaa.

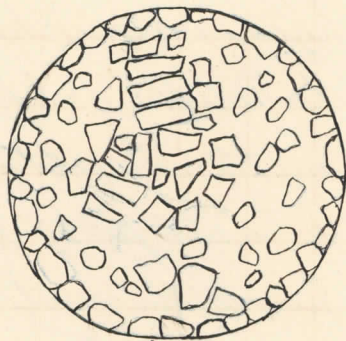
Hautausmaan alapuolella etelään ja itään päin on nurmeltuunut maa puholasta hiekkaa. Tämä hiekkamurmi päättyy toisella puolella loivaan äyräaseen, joka laskee alas mäen ympärillä olevaan peltoon. Viimeksi mainittussa äyräässä on rinnettä alaspäin iso joukko suikulaisia syvennyksiä, noin sylvän pituisia tai enemmänkin. Näistä syvennyksistä tutkin kymmenkunnan. Useimmissa en löytänyt mitään mainittavaa. Muutamissa oli nurmen alla, syvennyksen ylä ja keskiosassa hiilensekaiata mustaa maata ohut kerros.

Koska useimmat syvennykset ovat sen
alan ulkopuolella, jota aiotaan puutar-
haksi tasoittaa, jätin enimmäkseen niistä
tutkimatta.

Kappalaisen pellon mäki

Noin kolmannes tai puoli kilometteriä
Raittiushuoneen mäestä pohjoiseen on kappa-
laisen pellolla kaakkoon viettävä mäkirinne,
jossa on pari pientä pyöreätä, nurmettunutta
kumpua, joista selvemmän kaivatin.

Se on noin 5 metteriä laaja ja puoli
korkea. Kehä-kivet ovat jätensakin säännöl-
lisesti kehään asetetut ja on niistä kesken
päin kaksi kivikerrosta
ladottu. Kummun keskellä
ja tästä pohjoiseen päin oli
noin 20 senttimetlerin syvyydessä nurmen,
soran ja pienempien kivien alla kivilaa-
koja, enimmäkseen punertavia, asetettu sii-
hen tapaan kuin kuva osoittaa. Näiden
laakojen alla oli aivan ohut hieno-

hiilinen maakerros koskemattoman mäki-
soran päällä.

2549.

Varee Soukasten metsässä.

Kalliolla Soukasten kylän metsässä,
pari kilometteriä kylästä Väinäroon
vierään tien varrella, tämän vasemmalla
puolella oli vähän päälle metterin kor-
kuinen ja noin kahdeksan metterin laa-
ja kivivaree, jonka kehäkivet, erittäinkin
itäpuolella, olivat suuret ja säännöllisesti
ladotut. Hiukan länteenpäin keskestä
oli tuo tavallinen kuoppa. Jotensakin tark-
kaan vareen keskellä oli isoista kiviästä hyvin
laadittu arkku, joka oli noin 170 senti-
metteriä pitkä, 60 leveä keskeltä, 50 luoteis-
päästä ja 45 kaakkoispäästä, kaikki sisä-
puolelta mitattuna. Arkun sisällä kalli-
olla oli ohut kerros hiilensekaista maata
ja luoteisessa puoliskossa myös hienoa polt-
tettua huusoraa. Arkun kehäkivien välistä
löydettiin myös kaksi vähän avonaista 6 mm.
laajaa pronssiiputken palaa. Arkku oli näk-

tävästi ollut katettuna ohuilla punertavilla
 la kivilaa'illa, jotka olivat painuneet rii-
 hi ja arkun sisään. Näiden laakojen pääl-
 tä löydettiin taittunut rautainen rengas,
 tulen turmele^mä pronssiesineen osa ja noin
 140 mm. pitkä, särkyneet veitsenrauta. Tiivi-
 kummun alta, vaan arkun ulkopuolelta
 löydettiin vielä eri paikoista: "jyttyrä" kolme-
 kulmaista pronssi-kankaa, joka luultavas-
 ti on ollut sormus, 'pronssinen kaarisolki,
 39 mm. pitkä, jonka rautainen paljän oli
 taittunut, ja 'pieni hevosenkengän muotoi-
 nen rautainen solki, joista paljin ja toinen
 spiraali-pääte olivat poissa. Näitä" paitsi
 löydettiin kummun pohjasta eläimienluuta
 useasta paikasta, enimmäkseen arkun etelä-
 puolelta joista ynnä muista seikoista on mu-
 sein luettelossa tarkempia tietoja. - Tämän
 varen kaakkoisella puolella, aivan tien
 vieressä, oli toinen pikkuinen mullistettu
 varee, jota en tutkinut.

Korekelan kylän riihimäki.

Muktaa nostassa ^{erään} ~~mainitun~~ talon riihen

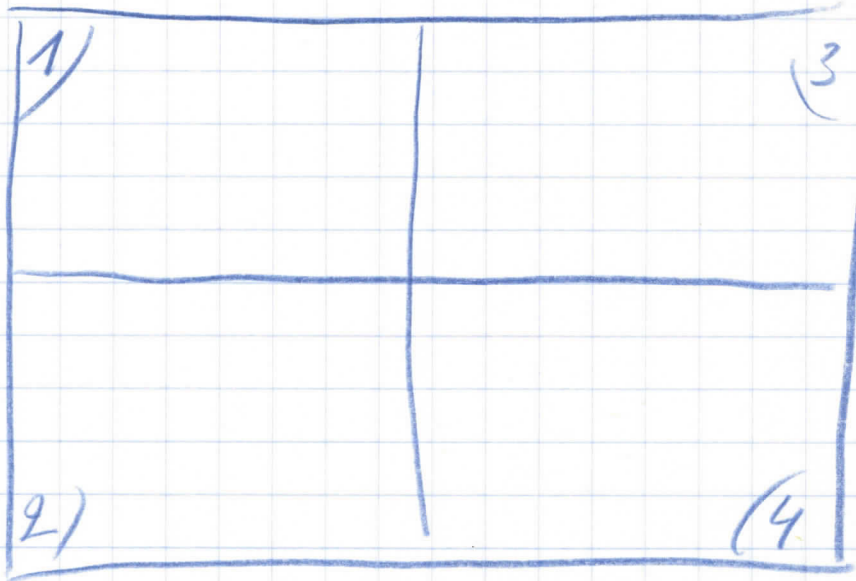
välikatolle oli löydetty pari rannerengasta y.m. viereisestä kivikkomaasta. Tuosta löydöstä oli säilynyt vain yksi rannerengas, jonka museon lunastin. Työmieheneni paikalla käydessäni huomasin, että tässä arvattavasti on ollut joku pieni kumpu, ehkä yhtä muotoa kuin tuo äsken mainittu kappalaisen pellonmäellä. Kumpu oli kumminkin jo täydelleen hävitetty, eikä ollut muuta merkkiä jäljellä kuin harsa punertavia kivilaakoja hielen-sekaisessa maassa. Koska paikalla ollessani sattui tulemaan rankka sade, en ruvennut paikkaa tarkemmin tutkimaan.

~~Koskelan kylän riihimäki~~

~~Multa nostassa mainitun talon tuohon välikatolle oli löydetty pari rannerengasta y.m. viereisestä kivikkomaasta. Tuosta löydöstä oli säilynyt vain yksi rannerengas jonka museon lunastin~~

Karttunen Raatinkuonon maa.

Th. Schwintin karto. 1887

Whitjoko

A. E-E
1980

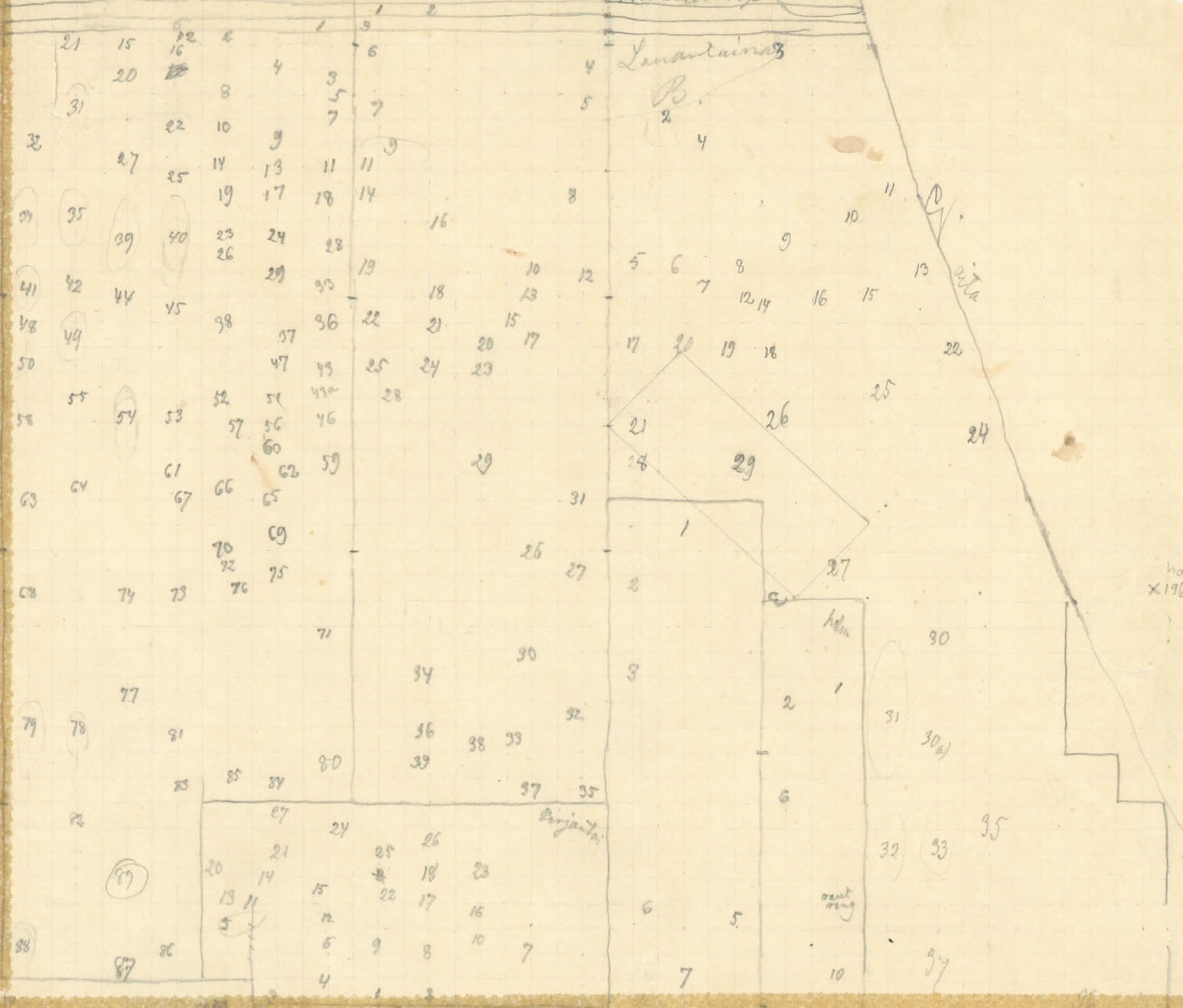
Luoma 10
ja tieta

Kokomusta

3

Luoma

B.

hanta
x1963

reit
ring

hlm

Borjanta

aita

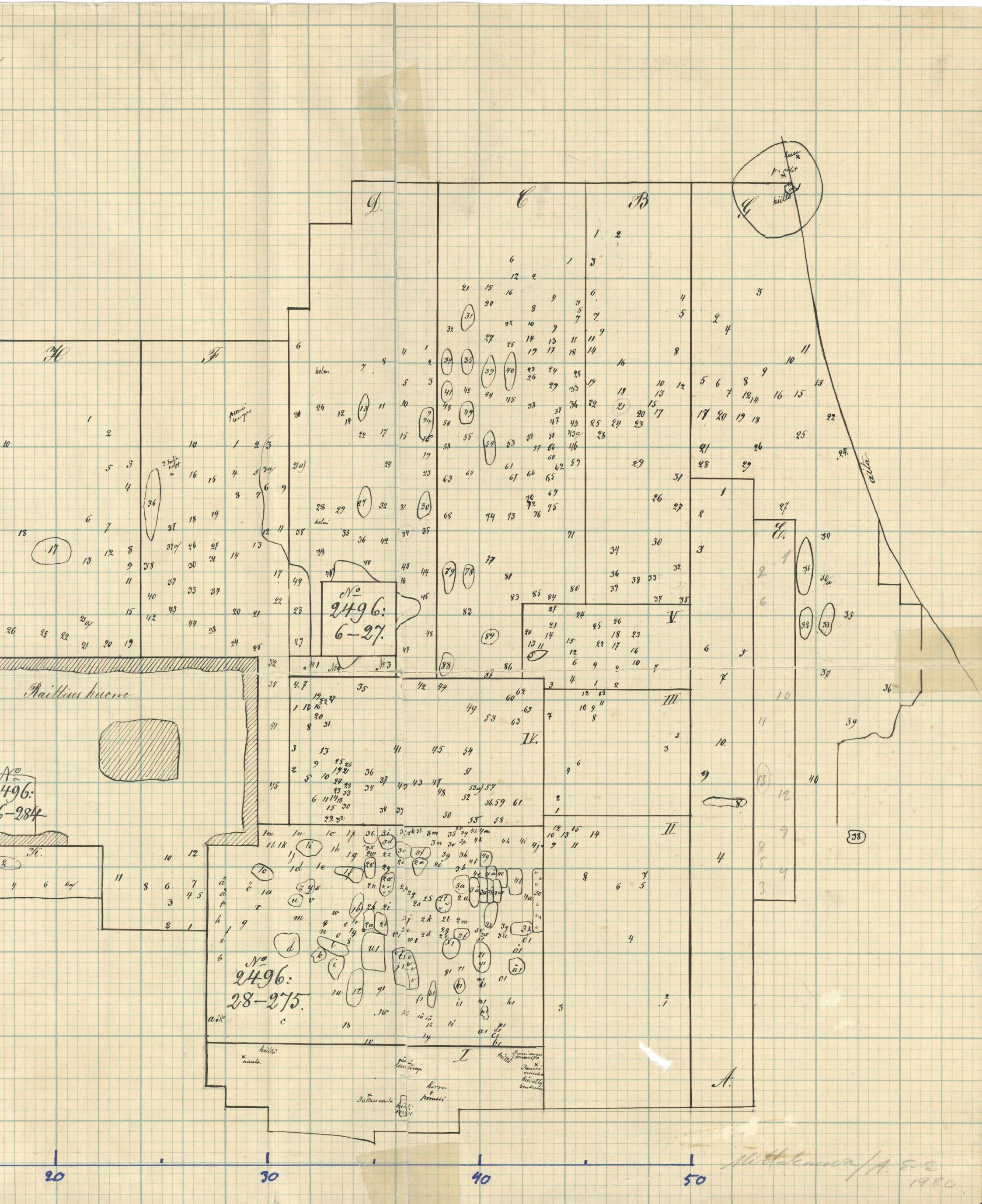

2.

Pommitagen
hülle
+
Pommit
nauka
kierity
vinkesi

Laurantaine
A.

4

Mittala / A. E. E. 1980